

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2005. július 21.*

A C-207/04. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Commissione tributaria provinciale di Novara (Olaszország), a Bírósághoz 2004. április 26-án érkezett 2004. május 10-i határozatával terjesztett elő az előtte

Paolo Vergani

és

az **Agenzia delle Entrate, Ufficio di Arona**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: P. Jann tanácselnök, N. Colneric (előadó), K. Schiemann, Juhász E. és E. Levits bírák,

* Az eljárás nyelve: olasz.

főtanácsnok: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2005. április 14-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- P. Vergani képviseletében S. Monguzzi és P. Fasano, avvocati,
- az olasz kormány képviseletében I. M. Braguglia és G. De Bellis, meghatalmazotti minőségben, avvocato dello Stato,
- az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében A. Aresu és N. Yerrell, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2005. május 12-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

¹ Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 141. cikk, valamint a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés, az előmenetel és a

munkakörülmények terén történő végrehajtásáról szóló, 1976. február 9-i 76/207/EGK tanácsi irányelv (HL L 39., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 187. o.) értelmezésére irányul.

- 2 E kérelmet a P. Vergani és az Agenzia delle Entrate, Ufficio di Arona (a továbbiakban: adóhatóság) között a munkaviszony önkéntes megszüntetése esetén járó juttatásnak a munkavállaló életkora szerinti megadóztatása miatt.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

- 3 Az EK 141. cikk (1) és (2) bekezdése ekként rendelkezik:

„1. Minden állam biztosítja annak az elvnek az alkalmazását, hogy a férfiak és a nők egyenlő vagy egyenlő értékű munkáért egyenlő díjazást kapjanak.

2. E cikk alkalmazásában »díjazás« a rendes alap- vagy minimálbér, illetve illetmény, valamint minden egyéb olyan juttatás, amelyet a munkavállaló a munkáltatójától közvetlenül vagy közvetve, készpénzben vagy természetben a munkaviszonyára tekintettel kap.

[...]

4 A 76/207 irányelv 1. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik, hogy ezen irányelv célja, hogy a tagállamokban a férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód elve érvényesüljön az előmenetelt is magában foglaló munkavállalás, szakképzés, munkafeltételek, valamint — a (2) bekezdésben említett feltételek esetén — a szociális biztonság tekintetében.

5 Ezen irányelv 2. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A következő rendelkezések alkalmazásában az egyenlő bánásmód elve azt jelenti, hogy semmiféle nemi megkülönböztetés [helyes fordítás: nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés] nem alkalmazható sem közvetlenül, sem közvetetten, különös tekintettel a családi állapotra és a családi jogállásra történő hivatkozással.”

6 Ugyanezen irányelv 5. cikke ekként rendelkezik:

„(1) Az egyenlő bánásmód elvének a munka- és egyben az elbocsátást szabályzó feltételek tekintetében történő alkalmazása azt jelenti, hogy a férfiaknak és a nőknek ugyanazokat a feltételeket kell biztosítani mindenféle nemi megkülönböztetés [helyes fordítás: nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés] nélkül.

(2) E célból a tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket, hogy:

a) az egyenlő bánásmód elvével ellentétes minden törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezést hatályon kívül helyezzenek;

[...]”

- 7 A férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv (HL 1979., L 6., 24. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 215. o.) 3. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„Ezt az irányelvet kell alkalmazni:

- a) azokra a törvényileg szabályozott rendszerekre, amelyek a következő kockázatok ellen nyújtanak védelmet:

— betegség,

— rokkantság,

— idős kor,

— munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések,

— munkanélküliség;

- b) a szociális segélyre, amennyiben kiegészíti vagy helyettesíti az a) pontban említett rendszereket.”

- 8 Ezen irányelv 4. cikkének (1) bekezdése kimondja: az egyenlő bánásmód elve azt jelenti, hogy semmilyen nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés nem állhat fenn, sem közvetlenül, sem közvetetten, többek között a családi állapotra és a családi jogállásra történő hivatkozással.
- 9 Ugyanezen irányelv 7. cikke (1) bekezdésének a) pontja akként rendelkezik, hogy az irányelv nem érinti a tagállamoknak azt a jogát, hogy az irányelv hatálya alól kizárják az öregségi nyugdíj jogosultság szempontjából a nyugdíjkorhatár, illetve a nyugdíjkorhatár egyéb juttatásokra vonatkozó esetleges következményeinek a meghatározását.

A nemzeti szabályozás

- 10 A nyugdíj jogosultság korhatárára vonatkozó olasz rendelkezéseket a kötelező rokkantsági, öregségi és túlélő hozzátartozói nyugdíjbiztosítás járadékainak reformjáról szóló, 1952. április 4-i 218. sz. törvény (a *GURI* 1952. április 15-i 89. számának rendes melléklete) 9. cikke tartalmazza. E rendelkezés értelmében nyugdíj jogosult az a 60. életévét betöltött férfi és az az 55. életévét betöltött női munkavállaló, aki az előírt ideig az előírt összegű járulékot befizette.
- 11 Különös rendelkezések szabályozzák a Comitato interministeriale per il coordinamento della politica industriale (iparpolitikai koordinációs tárcaközi bizottság) által válságban lévőknek nyilvánított vállalkozások munkavállalóinak esetét. Az 1981. április 23-i 155. sz. törvény (a *GURI* 1981. április 27-i 114. számának rendes melléklete) lehetővé teszi, hogy e munkavállalók előrehozott nyugdíjra legyenek jogosultak, a férfiak 55, a nők 50 éves korban.

- 12 Az 1997. szeptember 2-i 314. sz. törvényerejű rendelettel (a *GURI* 1997. szeptember 19-i 219. számának rendes melléklete) módosított 1986. december 22-i 917. sz. köztársasági elnöki rendelet (a *GURI* 1986. december 31-i 302. számának rendes melléklete, a továbbiakban: 917/86 KE r.) 17. cikkének (4a) bekezdése ekként rendelkezik:

„A 16. cikk (1) bekezdésének a) pontjában írt, a munkaviszony megszüntetésekor az 50. életévüket betöltött nők és az 55. életévüket betöltött férfiak önkéntes munkaviszony-megszüntetésének ösztönzése végett fizetett összegre alkalmazandó adókulcs fele a 16. cikk (1) bekezdésének a) pontjában írt, a munkaviszony megszüntetésével kapcsolatos juttatásra, egyéb juttatásokra és összegekre alkalmazandónak.”

- 13 Az alapügybeli tényállás időpontját követően a 917/86 KE r. 17. cikkének számozását a 2003. december 12-i törvényerejű rendelet (a *GURI* 2003. december 16-i 291. számának rendes melléklete) ugyanezen KE r. 19. cikkére módosította.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 14 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy P. Vergani a Commissione tributaria provinciale di Novara előtt keresettel támadta meg az állásfoglalást, mellyel az adóhatóság megtagadta, hogy számára a természetes személyek jövedelemadójaként (imposta sul reddito delle persone fisiche, a továbbiakban: SZJA) — melynek adóalanya volt — a befizetett összeget visszatérítse.

- 15 A kérdést előterjesztő bíróság előtt P. Vergani előadta, hogy a SZJA-kulcs 917/86 KE r. 17. cikke (4a) bekezdésének megfelelő alkalmazása indokolatlan egyenlőtlen bánásmódot jelent. Javasolta, hogy az ügyben előzetes döntéshozatalra kérdést terjesszenek elő a Bírósághoz.
- 16 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy az alapügy az öregségi nyugdíjra vonatkozó ellátórendszerrel nem érinti, mivel P. Vergani sem a korhatár, sem a járulékbefizetések tekintetében nem érte el szakmai tevékenységének végét.
- 17 A hatályos közösségi rendelkezésekre figyelemmel e bíróság álláspontja szerint semmi sem indokolja a 917/86 KE r. 17. cikkének (4a) bekezdésében előírt egyenlőtlen bánásmódot.
- 18 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból tehát kitűnik, hogy az alapeljárásban egy legalább 50 éves, de 55. évét még be nem töltött férfi munkavállaló munkaviszonyának önkéntes megszüntetése esetén fizetett juttatás adóztatásáról van szó.
- 19 Ebben a helyzetben a Commissione tributaria provinciale di Novara eljárását felfüggesztette és előzetes döntéshozatalra a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„A 917/86 KE r. 17. cikkének (4a) bekezdése, mely az 50. évüket betöltött női és az 55. évüket betöltött férfi munkavállalókat a munkaviszony önkéntes megszüntetését ösztönző és a munkaviszony megszüntetésekor nyújtott juttatás esetén a felére (50%-kal) csökkentett adókulcs kedvezményében részesíti, sérti-e az [EK] 141. cikket [...]

és a 76/207 irányelvet [...] vagy ellentétes-e azokkal vagy legalábbis ezen előírások által tiltott, a férfiak és nők közötti egyenlőtlen bánásmódhoz vezető feltételeket teremt-e meg?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 20 A kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, akként kell-e az EK 141. cikket és a 76/207 irányelvet értelmezni, hogy azokkal ellentétes az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan rendelkezés, amely az 50. évüket betöltött női és az 55. évüket betöltött férfi munkavállalókat a munkaviszony önkéntes megszüntetésének ösztönzéseként a munkaviszony megszüntetésekor nyújtott juttatás esetén a felére csökkentett adókulcs kedvezményében részesíti.

Az EK 141. cikk, illetve a 76/207 irányelv tárgyi hatályáról

- 21 Bevezetésképpen meg kell vizsgálni, az EK 141. cikk vagy a 76/207 irányelv hatálya alá tartozik-e az alapügyben szereplőhöz hasonló, a munkaviszony önkéntes megszüntetése esetén nyújtott juttatásra vonatkozó, a munkavállaló korától függő adókedvezmény.
- 22 Az EK 141. cikkben írt „díjazás” fogalmába tartozik az állandó ítélkezési gyakorlat szerint minden olyan pénzbeli vagy természetbeni előny, amit a munkáltató a jelenben vagy a jövőben a munkavállalónak munkaviszonyára tekintettel — akár közvetetten is — nyújt (lásd a C-262/88. sz. Barber-ügyben 1990. május 17-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-1889. o.] 12. pontját és a C-167/97. sz. Seymour-Smith és Perez ügyben 1999. február 9-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-623. o.] 23. pontját).

- 23 Az alapügyben szereplő előnyt — adókedvezményt — nem a munkáltató nyújtja. Az ilyen előny tehát nem tartozik az EK 141. cikk hatálya alá.
- 24 A Bíróság azon ítéletei, melyekre P. Vergani az ezzel ellentétes minősítés érdekében hivatkozott (a 12/81. sz. Garland-ügyben 1982. február 9-én hozott ítélet [EBHT 1982., 359. o.] 4. pontja, a fent hivatkozott Barber-ítélet 10. pontja és a C-33/89. sz. Kowalska-ügyben 1990. június 27-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-2591. o.] 7. pontja), nem zárják ki ezt az értékelést, mivel a munkáltató által a munkavállalónak a munkaviszonyára tekintettel nyújtott előnyökre vonatkoznak.
- 25 Ami azt a kérdést illeti, hogy a 76/207 irányelv hatálya alá tartozik-e az alapügyben szereplőhöz hasonló, a munkaviszony önkéntes megszüntetése esetén nyújtott juttatásra vonatkozó, a munkavállaló korától függő adókedvezmény, emlékeztetni kell arra, hogy ezen irányelv 5. cikkének (1) bekezdése szerint az egyenlő bánásmód elvének a munka- és egyben az elbocsátást szabályzó feltételek tekintetében történő alkalmazása azt jelenti, hogy a férfiaknak és a nőknek ugyanazokat a feltételeket kell biztosítani mindenféle nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés nélkül.
- 26 A 76/207 irányelv 5. cikkének (1) bekezdését ezen irányelv 5. cikke (2) bekezdésének a) pontjára figyelemmel — miszerint a tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket, hogy az egyenlő bánásmód elvével ellentétes minden törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezést hatályon kívül helyezzenek — akként kell értelmezni, hogy az az elbocsátást szabályzó feltételekre is vonatkozik a tagállamokban.
- 27 A 76/207 irányelvben az „elbocsátás” fogalmát tágan kell értelmezni, oda kell sorolni a munkáltató és a munkavállaló közötti munkaviszony megszüntetését, még akkor is, ha önkéntes megszüntetésről van szó (erről lásd a 19/81. sz. Burton-ügyben 1982. február 16-án hozott ítélet [EBHT 1982., 555. o.] 9. pontját).

- 28 A kérdést előterjesztő bíróság a 917/86 KE r. 17. cikkének (4a) bekezdésére utalva kifejtette, hogy az alapügyben szereplő adóelőny „célja az 50. évüket betöltött női és az 55. évüket betöltött férfi munkavállalók önkéntes munkaviszony-megszüntetésre való ösztönzése”.
- 29 A kifejtettekben az következik, hogy a munkavállaló életkorától függő, az alapügyben szereplőhöz hasonló adózási szabályozás a 76/207 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése értelmében elbocsátást szabályzó feltételnek minősül.

A hátrányos megkülönböztetés fennállásáról

- 30 A 76/207 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése alapján a férfiaknak és a nőknek ugyanazokat az elbocsátást szabályzó feltételeket kell biztosítani nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés nélkül.
- 31 Az 50. évüket betöltött női és az 55. évüket betöltött férfi munkavállalók részére a munkaviszony megszüntetésekor nyújtott juttatás felére csökkentett adókulccsal való adóztatásából adódó eltérő bánásmód a munkavállalók nemén alapuló egyenlőtlen bánásmódnak minősül.
- 32 Az olasz kormány és az Európai Közösségek Bizottsága által előterjesztett észrevételekre tekintettel meg kell vizsgálni, hogy ez az eltérő bánásmód a 79/7 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének a) pontjában írt eltérési lehetőség — miszerint az

irányelv nem érinti a tagállamoknak azt a jogát, hogy az irányelv hatálya alól kizárják az öregségi nyugdíj jogosultság szempontjából a nyugdíjkorhatár, illetve a nyugdíjkorhatár egyéb juttatásokra vonatkozó esetleges következményeinek a meghatározását — hatálya alá tartozik-e.

- 33 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az egyenlő bánásmód elvének alapvető jelentőségére tekintettel a nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma alól a 79/7 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének a) pontjában írt kivételt szigorúan kell értelmezni (lásd többek között a 152/84. sz. Marshall-ügyben 1986. február 26-án hozott ítélet [EBHT 1986., 723. o.] 36. pontját és a C-328/91. sz. Thomas és társai ügyben 1993. március 30-án hozott ítélet [EBHT 1993., I-1247. o.] 8. pontját). E rendelkezés csak az öregségi nyugdíjra jogosító nyugdíjkorhatár megállapítására és az abból más társadalombiztosítási juttatások terén adódó következményekre alkalmazható (a 151/84. sz. Roberts-ügyben 1986. február 26-án hozott ítélet [EBHT 1986., 703. o.] 35. pontja, valamint ebben az értelemben a C-303/02. sz. Haackert-ügyben 2004. március 4-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-2195. o.] 30. pontja). A nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma alóli e kivétel tehát nem alkalmazható az alapügyben szereplőhöz hasonló adókedvezményre, mely nem minősül társadalombiztosítási szolgáltatásnak.
- 34 Mivel egyrészt az alapügyben szereplő rendelkezésben írt eltérő bánásmód közvetlenül a nemen alapul, másrészt a 76/207 irányelv az egyenlő bánásmód elvétől eltérési lehetőséget a jelen ügyre alkalmazhatóan nem tartalmaz, az a végkövetkeztetés adódik, hogy ez az eltérő bánásmód nemen alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül.
- 35 Következésképpen a 76/207 irányelvet akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan rendelkezés, amely az 50. évüket betöltött női és az 55. évüket betöltött férfi munkavállalókat a munkaviszony önkéntes megszüntetésének ösztönzéseként a munkaviszony megszüntetése esetén nyújtott összeg felére csökkentett adókulccsal való adóztatásának kedvezményében részesíti.

A költségekről

- 36 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján, a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

A férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés, az előmenetel és a munkakörülmények terén történő végrehajtásáról szóló, 1976. február 9-i 76/207/EGK tanácsi irányelvet akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan rendelkezés, amely az 50. évüket betöltött női és az 55. évüket betöltött férfi munkavállalókat a munkaviszony önkéntes megszüntetésének ösztönzéseként a munkaviszony megszüntetése esetén nyújtott összeg felére csökkentett adókulccsal való adóztatásának kedvezményében részesíti.

Aláírások